

Remembering the Exodus: Is it from the Torah? Are women commanded?

Q Why is the *mitzva* of *zechirat yetzi'at Mitzrayim* (to mention twice daily the Exodus from Egypt) not counted as one of the 613 *mitzvot*? Also, even if it is a time-based *mitzva*, why aren't women obligated to fulfill it, as women are obligated in the performance of *mitzvot* that commemorate miracles they were involved in (*af hein hayu b'oto haness*)?

4. משנה ברורה אורח חיים ס" ע ס"ק ב

מק"ש - ופטורות ג"כ מברכות ק"ש, דיש להם ג"כ זמן קבוע כדלעיל בסמ"ח ג"ח ס"ו, אבל ברכת אמת ויציב דניתקן על ענין זכירת יציאת מצרים, וכן הברכות שלאחריה דערבית, מחויבות לאמרם דמצות זכירת יציאת מצרים נהגת ביום ובלילה, וא"כ ממילא צריכים לסמוך גאולה לתפלה, דבתפלה חייבות כדלקמן סימן ק"ו ס"ב; כן כתב המ"א. ועיין בפמ"ג שכתב דלמאן דסובר זכירת יציאת מצרים כלילה הוא רק מדרבנן ואסמכתא אקרא, א"כ ממילא הוא מ"ע (=מצות עשה) שהזמן גרמא ופטורות מן התורה רק מדרבנן חייבות, וכ"כ בספר ישועות יעקב ע"י"ש; ואפילו אם נימא דהוא מצוה מן התורה ביום ובלילה, מצדד בספר שאגת אריי סי' י"ג דהנשים פטורות מטעם דהזכרה דיום היא מצוה בפני עצמה ואם לא הזכיר ביום א"צ להזכיר הזכרה זו כלילה, ומה שמזכיר כלילה היא מצוה בפני עצמה ע"י"ש.

5. צ"ח, ברכות דף יב עמוד ב

ונתתי לבי לדבר זה והדרנא בי ויפה כיוונו שלא מנו מצוה זו במנין המצות, כיון שלא נאמרה מצוה זו בלשון ציווי, דאם היה כתיב "זכור את יום צאתך וגו'" היתה נחשבת מצוה לעצמה, אבל כיון דכתיב "למען תזכור וגו'", אדלעיל קאי, ונתנית טעם הוא למה דכתיב לעיל מיניה מצות אכילת פסח ואכילת מצה, ונתן טעם שע"י זה תזכור אם יום צאתך וגו', וכן פירש"י שם בחומש [דברים ט"ז, ג'] "למען תזכור" ע"י אכילת הפסח והמצה יום צאתך, עכ"ל רש"י. ואף שבממילא אנו למדים שזכירת יציאת מצרים כל ימי חיך היא מצוה, וכן הוא לשון הרמב"ם בפ"א מק"ש הלכה ג': ומצוה להזכיר יציאת מצרים וכו', מ"מ אינו נכנס בכלל מנין רמ"ח מצות, וזה דומה למה שהשריש הרמב"ם בשרשיו שורש חמישי, ואם כי יש לדחות שאינו דומה ממש, מכל מקום הענין מצד עצמו נכון הוא.

1. גמרא, ברכות דף כא עמוד א

אמר רב יהודה: ספק קרא קריאת שמע ספק לא קרא - אינו חוזר וקורא, ספק אמר אמת ויציב, ספק לא אמר - חוזר ואומר אמת ויציב. מאי טעמא? קריאת שמע דרבנן, אמת ויציב דאורייתא.

רש"י שם

אמת ויציב דאורייתא היא - שמזכיר בה יציאת מצרים, דחובא דאורייתא היא, דכתיב "למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים" (דברים ט"ז).

2. משנה, ברכות דף יב עמוד ב

מזכירין יציאת מצרים כלילות. אמר רבי אלעזר בן עזריה: הרי אני כבן שבעים שנה, ולא זכיתי שתאמר יציאת מצרים כלילות עד שדרשה בן זומא. שנאמר: (דברים ט"ז) "למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חיך". "ימי חיך" - הימים, "כל ימי חיך" - הלילות; וחכמים אומרים: "ימי חיך" - העולם הזה, "כל" - להביא לימות המשיח.

3. רמב"ם הל' קריאת שמע פרק א הל' ג

אע"פ שאין מצות ציצית נהגת כלילה, קוראין אותה כלילה מפני שיש בה זכרון יציאת מצרים, ומצוה להזכיר יציאת מצרים ביום ובלילה, שנאמר: "למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חיך", וקריאת שלש פרשיות אלו על סדר זה היא הנקראת קריאת שמע.